

Република Српска
ОПШТИНА ФОЧА
Ф О Ч А

И Н Ф О Р М А Ц И Ј А
о стању у области занатско-предузетничке дјелатности
на подручју општине Фоча

Фоча, јул 2021. године

ПРЕДЛАГАЧ:
НАЧЕЛНИК ОПШТИНЕ

ОБРАЂИВАЧ:
ОДЈЕЉЕЊЕ ЗА ПРИВРЕДУ И
ДРУШТВЕНЕ ДЈЕЛАТНОСТИ

ОПШТЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ ПРЕДУЗЕТНИЧКЕ ДЈЕЛАТНОСТИ И АКТИВНОСТИ ЗА ПОБОЉШАЊА СТАЊА У ПРЕДУЗЕТНИЧКОЈ ДЈЕЛАТНОСТИ

У Републици Српској правне форме органозовања бизниса су детерминисане са два закона:

- Закон о занатско предузетничкој дјелатности и
- Закон о привредним друштвима.

У априлу мјесецу Влада Републике Српске утврдила је Нацрт Закона о друштвеном предузетништву. Циљ овог закона је кориштење потенцијала друштвеног предузетништва ради одрживог економског и друштвеног раста и развоја Републике Српске. Друштвено предузетништво је организована привредна дјелатност која се заснива на тржишним принципима, а којим се ставрају могућности за рјешавање социјалних, здравствених, културних, економских, еколошких или других друштвених проблема појединих група грађана, уже или шире заједнице, као испречавање настојања и отклањање последица друштвене искључености и јачања друштвене солидарности.

У складу са Законом о развоју малих и средњих предузећа („Службени гласник Републике Српске“, Број 50/13, 56/13 и 84/19) статус малих и средњих предузећа (МСП) имају привредна друштва, друга правна лица и предузетници који просјечно годишње запошљавају мање од 250 радника.

Према величини, МСП се дијеле на сљедеће категорије:

- микро предузећа, привредни субјекти који запошљавају до девет запослених,
- мала предузећа, привредни субјекти који запошљавају од десет до 50 запослених,
- средња предузећа, привредни субјекти који запошљавају до 250 запослених.

Стратегијом развоја малих и средњих предузећа Републике Српске за период 2021-2027. година, дефинисани су основни стратешки циљеви, носиоци и средства за развој малих и средњих предузећа у периоду 2021-2027. година. Подршка је планирана у свим областима које директно и индиректно утичу на боље пословање МСП. Као стратешки циљ број 1. одређени су обнављање и раст предузетничке дјелатности у Републици Српској које обухвата активности везане за опоравак привреде након пандемије, предузетништво младих и предузетништво жена, побољшање окружења за предузетништво и развој друштвеног предузетништва. Исто тако Стратегијом развоја Општине Фоча за период 2017-2026. година у стратешком циљем број 1. који гласи: „Заустављен одлив младих кроз обезбијеђена радна мјеста и развој предузетништва и пољопривреде“, предвиђен је развој предузетништва.

Стратегијом развоја предузетништва жена Републике Српске за период 2019-2023. година дефинисани су стратешки циљеви, програми и активности развоја предузетништва жена за период од 2019. до 2023. године, који су засновани на анализи стања, досадашњим активностима развоја овог сектора, захтјевима ЕУ и потребама малих и средњих предузећа и предузетница.

У циљу растерећења привреде и унапређења цјелокупног пословног окружења и амбијента у Републици Српској, у децембру 2020. године усвојени су: Закон о допуни Закона о

посебним републичким таксама, Закон о измјенама и допунама Закона о комуналним таксама и Закон о измјенама и допунама Закона о административним таксама.

Низом нових и измјењених законских прописа учињен је значајан корак у уклањању пословних баријера и смањењу административних трошкова за МСП у Републици Српској. Тако су Законом о измјенама и допунама Закона о судским таксама („Службени гласник Републике Српске“, број 67/20) укинуте судске таксе за поднесак којим се тражи увјерење и за издато увјерење, а укинуте су и неке друге таксе, док су неке смањене.

Новим прописима умањује се обавеза посебне републичке таксе у 2021. години за 30%, у 2022. години за 60%, да би се коначно ова такса укинула од 2023. године.

С циљем даљег растерећења привреде ослобођени су од обавезе плаћања комуналне таксе за истицање пословног имена мали предузетници. Такође, обвезници који се први пут региструју ослобађају се обавезе плаћања комуналне таксе на истицање пословног имена. Статус малог предузетника имају физичка лица која обављају самосталну предузетничку дјелатност, којима годишњи приход не прелази износ 50.000 КМ, да не запошљавају више од три радника, те да се приход не остварују по основу заједничког обављања самосталне дјелатности.

У циљу смањења посљедица пандемије и подршке сектору привреде донесено је низ уредби и аката на основу којих су издвојена средства за подршку пословним субјектима за март, април и мај 2020. године, затим за подршку секторима превоза и туризма.

Општина Фоча је препознала потребу подршке развоју бизниса маргинализованих група жена, тако да је и у 2020. години развијен програм подстицаја запошљавања жена из ове категорије.

У Одјелењу за привреду и друштвене дјелатности у току је регистарција предузетника у различитим областима пословања, који користе средства из Програма запошљавања и самозапошљавања који проводи ЈУ Завод за запошљавање Републике Српске посредством Бироа рада Фоча. У 2020. години и до 31. мај текуће 2021. године предузетничку дјелатност регистровало је око 140 лица код Одјелења за привреду и друштвене дјелатности.

Према подацима из Јединствене електронске апликације за регистрацију предузетника, који води Министарство привреде и предузетништва Републике Српске, у општини Фоча крајем 2020. године регистроване жене предузетнице чине 34,71%, а мушкарци 65,29 % укупног броја регистрованих предузетника у општини Фоча (362).

Када је у питању старосна заступљеност у предузетништву у нашој општини, према евиденцији из већ поменутог регистара, лица старости 40 и више година чине 72,05 % укупног броја регистрованих предузетника.

Предузетници су физичка лица која обављају дјелатност производњом, прометом и пружањем услуга на тржишту у своје име и за свој рачун ради стицања добити. Изражена флексибилност на промјене у пословном окружењу, релативно мала средства за покретање пословања и велика моћ запошљавања чини ову област значајним фактором привредне активности сваке земље. Предузетник се региструје у општини и за обавезе створене у пословању одговара цјелокупном властитом имовином, док оснивач привредног друштва које се региструје у суду за обавезе одговара само имовином коју је унио у предузеће, односно оснивачким улогом.

Пословање у форми предузетника прописано је Законом о занатско – предузетничкој дјелатности („Службени гласник Републике Српске“, број 117/11, 121/12, 67/13, 44/16 и 84/19) и посебним прописима којима се уређују поједине области. Доношење Закона о измјенама и допунама Закона о занатско-предузетничкој дјелатности у 2019. години за циљ је имао додатно смањење времена и трошкова у поступку регистарције кроз стварање услова за електронско подношење захтјева у поступку регистарције, као и провјеру испуњености услова за регистрацију путем размјене података између електронских евиденција надлежних органа.

У форми предузетника може се обављати 75% дјелатности, које су прописне посебним прописом. Уредба о предузетничким дјелатностима („Службени гласник Републике Српске“, број 25/15 и 116/18) садржи скуп дјелатности којима се могу бавити предузетници, са напоменом да ли су потребна додатна одобрења за њихово обављање.

Правилником о занатским дјелатностима („Службени гласник Републике Српске“, број 46/13, 98/14 и 80/18) прописане су дјелатности које се сматрају занатском производњом и занатским услугама.

Правилником о дјелатностима који се сматрају старим и умјетничким занатима и домаћом радиношћу прописане су дјелатности које се сматрају старим и умјетничким занатима и домаћом радиности, поступак за стицање статуса старог заната, умјетничког заната и вођења евиденције о издатим рјешењима о стеченом статусу („Службени гласник Републике Српске“, број 70/2012) .

Дјелатност која се сматра домаћом радиношћу је дјелатност израде, дораде и оплемењивања предмета код којих преовладава ручни рад и који имају естетско обиљежје народне умјетности.

Предузетници могу обављати регистроване дјелатности у спољнотрговинском пословању, у складу са прописима којима се уређује спољнотрговинска политика од јуна 2016. године.

Предузетник региструје дјелатност током цијеле године или сезонски до шест мјесеци, у континуитету или са прекидима, у току једне календарске године.

Листа дјелатности које се могу обављати сезонски садржана је у Правилнику о дјелатностима које се могу обављати сезонски („Службени гласник Републике Српске“, број 63/12 и 23/19).

Пословни простор обавезан је за обављање 75 % предузетничких дјелатности које су прописане Уредбом о предузетничким дјелатностима. Остале предузетничке дјелатности могу да се обављају у стамбеном простору, или за исте није потребан пословни простор.

Листа ових дјелатности прописана је Правилником о дјелатностима које се могу обављати у стамбеном простору („Службени гласник Републике Српске, број 63/12 и 23/19) и Правилником о дјелатностима за чије обављање није потребан пословни простор („Службени гласник Републике Српске“, број 63/12 и 23/19).

Предузетничка дјелатност може се обављати као основно, допунско и додатно занимање.

Предузетник може обављати дјелатност и посредством издвојене јединице, која представља његов организациони дио.

Све јединице локалне самоуправе у Републици Српској отпочеле су кориштење јединствене електронске апликације у поступку регистрације предузетника од 03.07.2017. године.

СТАЊЕ ПРЕДУЗЕТНИЧКЕ ДЈЕЛАТНОСТИ

Предузетништво је доминантан облик привређивања у општини Фоча и врло је битна карика социо економског развоја како општине Фоча тако и Републике Српске.

У овој области запослено је 528 радника (стање 31.12.2020. год.), што чини 14,32 % укупно запослених радника у нашој општини (3.686)

Укупан број регистрованих самосталних предузетника у општини Фоча је 362 (стање 31.12.2020. године). Неки предузетници су поред регистрације основне радње регистровани једну, или више издвојених јединица. Регистровано је 30 издвојених јединица.

Просјечан број запослених радника по једној предузетничкој радњи је 1,46 лица.

У општини Фоча од 362 регистрована самостална предузетника, 272 самостална предузетника регистровала су предузетничку дјелатност као основно занимање.

Остали предузетници (90) регистровани су дјелатност као допунско, или додатно занимање, јер се налазе у радном односу код неког другог пословног субјекта, или су пензионери.

У току 2020. године 59 предузетника се опредјелило за регистрацију нове предузетничке радње, а у истом том периоду укупан број одјављених предузетника је 70.

Укупан број регистрованих радњи у 2020. години (стање 31.12.2020) мањи је за 11, или 2,95 % у односу на исти период 2019. године. У истом том периоду број радника се смањио за 69, или 11,56 %.

Предузетници приликом регистрације могу да региструју више дјелатности, али област у којој послују одређује се према претежној дјелатности.

Најзаступљеније дјелатности у области занатства су: такси превоз и друмски превоз робе (50), фризерски и други третмани за уљепшавање (25), те одржавање и поправка моторних возила (21). У осталим предузетничким дјелатностима најзаступљенији је број предузетника у области воденог саобраћаја- рафтинг (20) и пољопривреде (16).

Број и структура регистрованих самосталних предузетника

ВРСТА ДЈЕЛАТНОСТИ	31.12.2020. година
ТРГОВИНА	107
ЗАНАТСТВО	126
УГОСТИТЕЉСТВО	72
ОСТАЛЕ ДЈЕЛАТНОСТИ	57
УКУПНО:	362

Имајући у виду да Одјелење за привреду и друштвене дјелатности води регистар издатих одобрења за обављање предузетничке дјелатности, која има јединствену ознаку с.п. (самостални предузетник), што је у складу са Правилником о садржају и начину вођења регистра предузетника („Службени гласник Републике Српске“, бр. 81/2012 и 67/14) разврставање предузетника према врстама занимања (занатска, трговинска и друге) представљено је на основу Прегледа предузетника према дјелатностима из Јединствене електронске апликације за регистрацију предузетника, с тим што су у области занатства разврстани предузетници у складу са Правилником о измјенама правилника о занатским дјелатностима из 2018. године.

С обзиром да самостални предузетници, изузев самосталних предузетника који воде двојно књиговодство, немају обавезу достављања завршних годишњих обрачуна Агенцији за посредничке, информатичке и финансијске услуге не располажемо њиховим финансијским показатељима пословања.

Укупно 17 (седамнаест) предузетника који воде двојно књиговодство доставило је завршни годишњи обрачун за 2020. годину. У претходној години укупан број достављених извјештаја је 13 (тринаест).

Укупан приход код ових 17 (седамнаест) самосталних предузетника у 2020. години износи 13.876.842 КМ и већи је за 46 % у односу на приход у 2019. години.

Укупни расходи у 2020. години остварени су у износу 12.818.255 КМ (ИНД 143). Расходи су расли нешто спорије од прихода.

Укупан приход, највећи, у 2020. години остварен је код Трговинско услужне радње „Чанчар“ у износу 3.183.216 КМ. Поред овог предузетника приходе веће од 500.000 КМ остварило је девет (9) предузетника у износима који слиједе:

- СТР „НОЛЕ“	2.188.464 КМ,
- СТР „Маловић“	1.922.883 КМ,
- Занатско – трговинска радња кафе- пицерија „МОСАРТ“	1.422.036 КМ,
- Трговинско занатска радња „Савић - пром“	871.839 КМ,
- Занатско – трговинска радња „CROISSANT“	806.284 КМ,
- Трговинска радња „РИС“	781.991 КМ,
- СЗТР „Кула“	760.258 КМ,
- Занатско трговинска радња „ЛАГЕР“	621.494 КМ,
- Трговинска радња „Давид-спорт“	603.388 КМ.

Остварени укупан приход код осталих 7 (седам) предузетника (Занатска радња „БОБ-КОП“, Предузетничко услужна дјелатност „ZKHOLZ“, Предузетничка радња „Транскоп“, СЗТР „Бобан“, Нотар Давидовић Славица, Трговинска радња „Виола-Д“, Предузетничка радња „Дрвопромет“) у 2020. години креће се у распону од 50.000 КМ – 130.000 КМ.

Укупан приход у 2020. години у односу на 2019. годину већи је код 3 (три) самостална предузетника, док је код 10 (десет) предузетника остварен укупан приход мањи у односу на прошлу годину, а 4 (четири) предузетника су први пут предали завршни обрачун Агенцији АПИФ.

Добит у 2020. години остварен је у износу 1.056.033 КМ (ИНД 205) код 12 (дванаест) предузетника, а губитак у износу 41.116 КМ код 1(једног) предузетника.

Укупан број запослених радника у 2020. години код ових 17 (седамнаест) предузетника је 148 (ИНД 129). Ови предузетници у 2020. години остварили су просјечну бруто плату по раднику у износу 790 КМ.

Обавезе посматраних предузетника у 2020. години износе 1.851.901 КМ и веће су за 93 % у односу на 2019. годину, док су потраживања у 2020. години остварена у износу 1.087.779 КМ (ИНД 250), што одсликава лошу ликвидност поменутих предузетника.

Укупан износ активе (пасиве) у 2020. години остварен је у износу 3.378.583 КМ (ИНД 124). Капитал код ових предузетника у 2020. години износи 4.268.789 КМ (ИНД 176), а стална имовина предузетника је 1.123.451 КМ (ИНД 100).

ОДЈЕЉЕЊЕ ЗА ПРИВРЕДУ И
ДРУШТВЕНЕ ДЈЕЛАТНОСТИ